

شکاف نسبی^(۳) متوسط نرخ دلار و یورو در دو بازار رسمی و غیر رسمی با افزایش اندکی مواجه شد. قیمت قطعات مختلف سکه طلا نیز به واسطه افزایش بهای هر اونس طلا در بازارهای جهانی و افزایش متوسط نرخ برابری دلار با ریال، در مقایسه با سال قبل از آن افزایش یافت.

۱۴-۱- بازار بین‌المللی اسعار عمده

در سال ۱۳۹۶، فدرال رزرو نرخ بهره کلیدی آمریکا را با ۰/۵ واحد درصد افزایش در مقایسه با سال ۱۳۹۵ و طی دو دوره تغییر به رقم ۱/۵ درصد رساند. از سوی دیگر، کشور انگلستان به دنبال زمینه‌سازی برای خروج این کشور از اتحادیه اروپا در سال ۲۰۱۹ میلادی و تقویت پوند، نرخ بهره کلیدی خود را ۰/۲۵ واحد درصد افزایش داد و به رقم ۰/۵ درصد رساند. در این سال نرخ بهره کلیدی در کشورهای ژاپن، حوزه یورو و سوئیس تغییری نداشت.

(درصد) جدول ۱۴-۱- نرخ بهره کلیدی کشورهای عمده صنعتی

تغییرات (واحد درصد)	پایان سال		
	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴
آمریکا	۱/۵۰	۱/۰۰	۰/۵۰
حوزه یورو	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
بریتانیا	۰/۲۵	۰/۲۵	۰/۵۰
ژاپن	۰/۰۰	-۰/۱۰	-۰/۱۰
سوئیس	۰/۰۰	-۰/۷۵	-۰/۷۵

www.Tradingeconomics.com

در سال ۱۳۹۶، نرخ برابری دلار آمریکا در مقابل سایر اسعار عمده (به استثنای ین ژاپن) نسبت به سال قبل از آن کاهش یافت. تغییرات نرخ‌های برابری مذکور عمدتاً تحت تاثیر وضعیت اقتصادی و سیاسی حوزه‌های انتشاردهنده اسعار عمده و تغییرات شاخص دلار^(۱) بود. در این سال فدرال رزرو نرخ بهره کلیدی را طی دو مرحله افزایش در خرداد ماه و آذر ماه، به رقم ۱/۵ درصد رساند. ضمن اینکه انتشار اخبار مثبت و منفی در خصوص وضعیت شاخص‌های اقتصاد آمریکا نوسانات نرخ برابری دلار مقابل ارزهای جهان‌روا را در پی داشت و در نهایت، موجب تضعیف دلار مقابل اسعار عمده (به استثنای ین ژاپن) گردید. در این سال قیمت هر اونس طلا در بازارهای جهانی در مقایسه با سال قبل از آن افزایش یافت.

در سال ۱۳۹۶، تغییرات شاخص دلار در سطح بین‌المللی و نگرانی‌ها در خصوص احتمال عدم تمدید تعلیق تحریم‌های اعمال شده علیه ایران از سوی ایالات متحده آمریکا از مهم‌ترین عوامل تاثیرگذار بر متوسط نرخ برابری دلار آمریکا در مقابل ریال در بازارهای داخلی بودند.

در سال مورد بررسی، ضریب تغییرات تمامی اسعار عمده در بازار غیر رسمی نسبت به سال قبل از آن افزایش یافت.

۱- شاخص دلار، میانگین وزنی هندسی نرخ برابری دلار در مقابل سبدهی از اسعار خارجی شامل یورو (۵۷/۶٪)، ین ژاپن (۱۳/۶٪)، پوند انگلیس (۱۱/۹٪)، دلار کانادا (۹/۱٪)، کرون سوئد (۴/۲٪) و فرانک سوئیس (۲/۶٪) می‌باشد که حوزه‌های انتشاردهنده اسعار مذکور، شرکای عمده تجاری ایالات متحده آمریکا هستند.

۲- نسبت تفاضل متوسط نرخ دلار و یورو در بازار رسمی از بازار آزاد به متوسط نرخ‌های مزبور در بازار رسمی

سال قبل از آن با ۱/۸ درصد افزایش به ۱۲۸۲/۳ دلار به ازای هر اونس برسد.

جدول ۱۴-۳- متوسط قیمت هر اونس طلا در بازار فلزات گرانبهای لندن (دلار)

درصد تغییر		سال			اونس طلا
۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	
۱/۸	۹/۶	۱۲۸۲/۳	۱۲۵۹/۲	۱۱۴۹/۱	

www.Kitco.com

۱۴-۳- تحولات بازار ارز کشور

۱۴-۳-۱- رابطه برابری ریال با اسعار عمده

ارزش تمامی اسعار عمده در برابر ریال در بازار رسمی در سال ۱۳۹۶ با افزایش مواجه بود. در این سال رابطه برابری دلار با ریال عمدتاً تحت تاثیر تغییرات شاخص دلار در سطح بین‌المللی و نگرانی‌ها از پایبندی ایالات متحده به تعهدات این کشور در خصوص برجام قرار گرفت.

هر دلار آمریکا در بازار رسمی با نرخ متوسط ۳۴۲۱۴ ریال معامله شد. هم‌زمان، متوسط نرخ یورو در مقابل ریال با ۱۵/۸ درصد تغییر، بیشترین افزایش و یک‌صدین ژاپن با ۶/۳ درصد تغییر، کمترین افزایش را نسبت به سال قبل از آن داشت. متوسط نرخ برابری پوند بریتانیا و فرانک سوئیس در مقابل ریال در بازار رسمی به ترتیب با ۹/۹ و ۱۰/۸ درصد افزایش مواجه شد.

بررسی ضریب تغییرات^(۱) اسعار عمده در بازار رسمی نشان می‌دهد که نوسان نرخ برابری تمامی اسعار عمده از جمله دلار آمریکا، پوند بریتانیا، یورو، فرانک سوئیس و ین ژاپن در سال ۱۳۹۶ نسبت به سال قبل از آن افزایش یافته است. بیشترین ضریب تغییرات در این سال مربوط به نرخ برابری یورو در مقابل ریال بود.

در سال ۱۳۹۶، متوسط نرخ برابری دلار آمریکا در مقابل ریال در بازار غیر رسمی از روندی صعودی برخوردار بود که این روند صعودی در ماه‌های پایانی سال تشدید شد. از مهم‌ترین

افزایش نرخ بهره توسط فدرال رزرو با هدف تقویت دلار و تثبیت اقتصاد در وضعیت اشتغال کامل و انتشار اخبار مثبت و منفی در خصوص شاخص‌های رشد اقتصادی و اشتغال آمریکا از جمله علل نوسان نرخ برابری دلار مقابل سایر اسعار بود. در مجموع، برآیند عوامل مختلف منجر به تضعیف دلار مقابل سایر اسعار عمده (به استثنای ین ژاپن) شد.

در همین سال، نرخ برابری دلار آمریکا در مقابل یورو، پوند و فرانک سوئیس با کاهش ۵/۷، ۱/۰ و ۱/۵ درصدی در مقایسه با سال قبل از آن مواجه شد. رویکرد گسترش روابط تجاری آزاد با اروپا و ایالات متحده از سوی ژاپن در سال ۱۳۹۶، از مهم‌ترین عوامل در تضعیف ین ژاپن در مقابل دلار بود که در نهایت موجب شد نرخ برابری دلار در مقابل یک‌صدین ژاپن با ۲/۵ درصد افزایش در مقایسه با سال ۱۳۹۵ مواجه گردد.

جدول ۱۴-۲- متوسط نرخ برابری هر دلار آمریکا با ارزهای عمده در بازار لندن

درصد تغییر		سال			
۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	
-۵/۷	۰/۴	۰/۸۶	۰/۹۱	۰/۹۱	یورو
-۱/۰	۱۵/۴	۰/۷۶	۰/۷۷	۰/۶۶	پوند بریتانیا
۲/۵	-۱۰/۰	۱/۱۱	۱/۰۸	۱/۲۰	یک‌صدین ژاپن
-۱/۵	۱/۴	۰/۹۷	۰/۹۹	۰/۹۷	فرانک سوئیس

www.Bankofengland.co.uk

۱۴-۲- قیمت طلا در بازارهای بین‌المللی

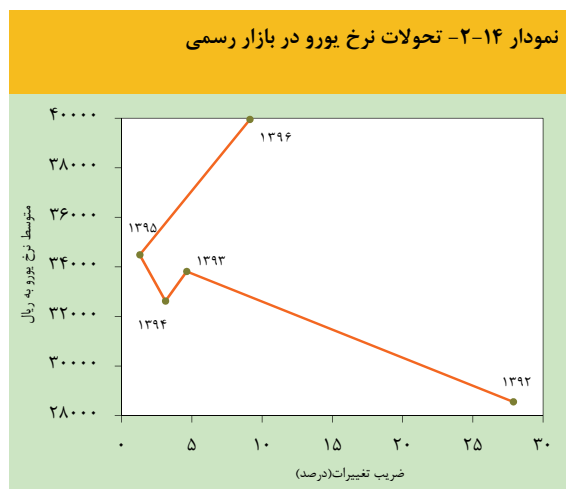
روند تغییرات ارزش هر اونس طلا در سال ۱۳۹۶ با نوسان قابل توجهی همراه بود. بهبود وضعیت بازار سهام در کنار افزایش نرخ بهره کلیدی ایالات متحده، ارزش هر اونس طلا در بازارهای جهانی را با روندی کاهشی مواجه کرد. از سوی دیگر کاهش ارزش شاخص دلار به دنبال تضعیف ارزش دلار در برابر سایر ارزهای عمده (به استثنای ین ژاپن)، وجود تنش‌های سیاسی در خصوص مسائل اتمی کره شمالی و مشکلات و درگیری‌ها در خاورمیانه، سرمایه‌گذاران را به نگهداری طلا به عنوان یک نوع دارایی امن هدایت کرد تا جایی که مجموعه این عوامل موجب شد تا قیمت هر اونس طلا در بازارهای جهانی نسبت به

۱- انحراف معیار تقسیم بر میانگین

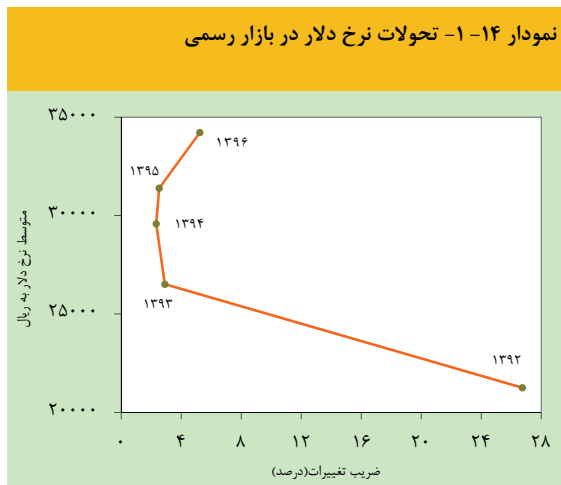
گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۶

در مقابل ریال به ترتیب ۱۹/۰، ۱۴/۵، ۱۳/۴ و ۹/۲ درصد نسبت به سال قبل از آن افزایش یافت.

در سال ۱۳۹۶، ضریب تغییرات متوسط نرخ برابری تمامی اسعار عمده در مقابل ریال نسبت به سال قبل از آن در بازار غیر رسمی افزایش پیدا کرد. در این بازار بیشترین ضریب تغییرات مربوط به پوند بریتانیا با ۱۲/۸۲ درصد بود و کمترین نوسان به یکصدین ژاپن با ۹/۵۲ درصد اختصاص داشت.

دلایل این امر می‌توان به شکل‌گیری انتظارات منفی در خصوص خروج آمریکا از برجام و بازگشت تحریم‌ها و محدودیت‌ها در روابط کارگزاری بانکی اشاره کرد.

در سال مورد بررسی، هر دلار آمریکا در بازار غیر رسمی با ۱۱/۰ درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۹۵ با نرخ متوسط ۴۰۴۵۳ ریال معامله شد. در همین بازار، در سال ۱۳۹۶ متوسط نرخ برابری یورو، فرانک سوئیس، پوند بریتانیا و یکصدین ژاپن

جدول ۱۴-۴- نرخ ارزهای عمده در بازار رسمی ارز(بین‌بانکی)

(ریال - درصد)

	۱۳۹۶		۱۳۹۵		۱۳۹۴		
	ضریب تغییرات	متوسط سالانه	ضریب تغییرات	متوسط سالانه	ضریب تغییرات	متوسط سالانه	
دلار آمریکا	۹/۰	۳۴۲۱۴	۲/۵۴	۳۱۳۸۹	۲/۳۴	۲۹۵۸۰	
یورو	۱۵/۸	۳۹۹۴۹	۱/۲۹	۳۴۴۸۵	۳/۱۲	۳۲۶۱۹	
پوند بریتانیا	۹/۹	۴۵۲۷۷	۴/۰۹	۴۱۱۸۰	۳/۴۰	۴۴۶۵۵	
یکصدین ژاپن	۶/۳	۳۰۸۴۶	۴/۳۳	۲۹۰۱۸	۳/۹۷	۲۴۵۹۵	
فرانک سوئیس	۱۰/۸	۳۵۲۳۱	۱/۵۳	۳۱۸۰۲	۲/۲۸	۳۰۴۲۴	

جدول ۱۴-۵- نرخ ارزهای عمده در بازار غیر رسمی

(ریال - درصد)

	۱۳۹۶		۱۳۹۵		۱۳۹۴		
	ضریب تغییرات	متوسط سالانه	ضریب تغییرات	متوسط سالانه	ضریب تغییرات	متوسط سالانه	
دلار آمریکا	۱۱/۰	۴۰۴۵۳	۴/۸۰	۳۶۴۴۰	۳/۸۶	۳۴۵۰۱	
یورو	۱۹/۰	۴۸۰۸۰	۳/۱۰	۴۰۳۹۰	۳/۵۴	۳۸۲۱۵	
پوند بریتانیا	۱۳/۴	۵۴۴۵۸	۳/۵۱	۴۸۰۱۹	۳/۶۶	۵۲۰۴۲	
یکصدین ژاپن	۹/۲	۳۷۱۶۷	۳/۸۶	۳۴۰۳۰	۵/۱۱	۲۸۷۸۰	
فرانک سوئیس	۱۴/۵	۴۲۶۴۲	۳/۷۵	۳۷۲۳۴	۲/۶۱	۳۵۵۰۶	

افزایش اندکی مواجه بود. افزایش این شکاف به دنبال افزایش بیشتر نرخ دلار در بازار غیر رسمی در مقایسه با بازار رسمی بود.

در این سال شکاف نسبی متوسط نرخ دلار و یورو در دو بازار رسمی و غیر رسمی به ترتیب ۱۸/۲ و ۲۰/۴ درصد بود که در مقایسه با سال قبل از آن با

فصل ۱۴ تحولات بازارهای ارز و طلا

جدول ۱۴-۶- شکاف نسبی نرخ دلار و یورو در بازار غیر رسمی از رسمی (درصد)

تغییرات	سال		
	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴
دلار آمریکا	۱۸/۲	۱۶/۱	۱۶/۶
یورو	۲۰/۴	۱۷/۱	۱۷/۲

۱۴-۳-۲- معاملات بازار بین بانکی ارز

در سال ۱۳۹۶، معادل ۴۲۹۹۱ میلیون دلار ارز شامل یورو، درهم امارات متحده عربی، یوان چین، وون کره جنوبی و سایر ارزها در بازار بین بانکی معامله شد که نسبت به سال قبل از

آن ۱۲/۷ درصد افزایش داشت. در این سال یورو بیشترین سهم از مبادلات بازار بین بانکی را به خود اختصاص داد. سهم این ارز با ۶/۲ واحد درصد کاهش نسبت به سال ۱۳۹۵ به ۴۳/۵ درصد رسید. در سال مورد بررسی، سهم درهم امارات از کل مبادلات بازار بین بانکی ۲۳/۶ درصد بود که نسبت به سال قبل از آن ۷/۹ واحد درصد افزایش نشان می دهد. یوان چین و وون کره جنوبی نیز به ترتیب سهم ۱۴/۹ و ۷/۳ درصدی از معاملات بازار بین بانکی را به خود اختصاص دادند. در این سال سهم سایر ارزها نیز با ۳/۳ واحد درصد کاهش نسبت به سال قبل از آن به ۱۰/۷ درصد رسید.

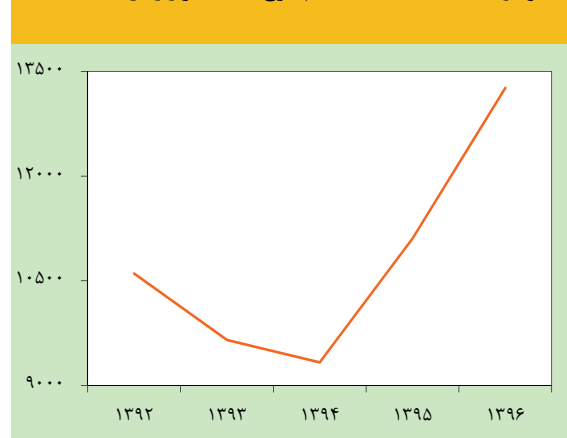
جدول ۱۴-۷- مبادلات بازار بین بانکی به تفکیک ارز

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال		
	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴
یورو	۴۳/۵	۴۹/۷	-۱/۵	۲۱۶/۹	۱۸۶۹۰
درهم امارات متحده عربی	۲۳/۶	۱۵/۷	۶۹/۳	۴۳۹/۳	۱۰۱۶۵
یوان چین	۱۴/۹	۱۱/۹	۴۱/۳	۱/۷	۶۴۰۵
وون کره جنوبی	۷/۳	۸/۶	-۴/۸	۷/۴	۳۱۲۶
سایر	۱۰/۷	۱۴/۰	-۱۴/۰	-۲۷/۷	۴۶۰۵
جمع	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۲/۷	۷۳/۲	۴۲۹۹۱

جدول ۱۴-۸- قیمت قطعات مختلف سکه بهار آزادی (هزار ریال)

درصد تغییر	میانگین سال		
	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴
ربع سکه	۳۰/۰	۱۶/۰	۳۹۴۴
نیم سکه	۱۸/۵	۱۹/۹	۶۷۹۵
سکه تمام بهار آزادی	۱۷/۴	۱۸/۴	۱۲۹۴۰
سکه تمام طرح جدید	۱۹/۴	۱۹/۰	۱۳۲۶۳

نمودار ۱۴-۳- قیمت سکه تمام طرح جدید (هزار ریال)

۱۴-۴- قیمت سکه‌های طلا در بازار داخلی

در سال ۱۳۹۶، میانگین قیمت انواع قطعات سکه طلا نسبت به سال قبل از آن افزایش پیدا کرد که دلیل عمده آن افزایش نرخ برابری دلار در مقابل ریال در بازار غیر رسمی و در کنار آن، افزایش قیمت هر اونس طلا در بازارهای جهانی بود. در این سال ربع سکه بهار آزادی بیشترین و سکه تمام بهار آزادی کمترین افزایش قیمت را در مقایسه با سال ۱۳۹۵ به خود اختصاص دادند. در سال مورد بررسی، هر قطعه سکه تمام بهار آزادی به طور متوسط ۱۲۹۴۰ هزار ریال و هر قطعه سکه تمام طرح جدید ۱۳۲۶۳ هزار ریال معامله شد که به ترتیب در مقایسه با سال قبل از آن ۱۷/۴ و ۱۹/۴ درصد افزایش نشان می دهند.

۱- نسبت تفاضل متوسط نرخ دلار و یورو در دو بازار به متوسط نرخ این اسعار در بازار رسمی